

JULIA KRAJCARZ

BIBLIOTEKI UNIWERSYTETU HACETTEPE W ANKARZE*

HISTORIA UNIWERSYTETU

Za początki Uniwersytetu Hacettepe (Hacettepe Üniversitesi) w Ankarze przyjmuje się datę 2 lutego 1954 roku, kiedy to jeszcze przy Wydziale Medycznym Uniwersytetu Ankarskiego (Ankara Üniversitesi) powstała Katedra Zdrowia Dzieci, początkowo jako jego integralna część. Jako całkowicie odrębna uczelnia, w pierwszych latach tylko o profilu medycznym, Uniwersytet Hacettepe rozpoczął działalność w 1967 roku, prowadząc szkolenie studentów i własne badania naukowe. W 1961 roku Uniwersytet powiększył się o nowe wydziały: pielęgniarstwa, technologii medycznej i rehabilitacji, a w następnych latach żywienia i diety, stomatologiczny i farmaceutyczny. Jednocześnie zaczęły powstawać kolejne szpitale uniwersyteckie różnych specjalizacji.

W latach 70. XX wieku zaczęto tworzyć w strukturze uczelni także niemedyczne wydziały. Rozrastająca się uczelnia otrzymała nową siedzibę na, oddalonym o 20 km od ścisłego centrum Ankary, kampusie Beytepe, dokąd przeniesiony został rektorat i większość wydziałów. Tylko wydziały medyczne pozostały w pierwotnym miejscu, na kampusie Sıhhiye, w centrum miasta. Było to związane ze ścisłą współpracą wydziałów z uniwersyteckimi szpitalami, które musiały pozostać w centrum Ankary.

* Autorka odwiedziła biblioteki Uniwersytetu Hacettepe w Ankarze we wrześniu 2009 roku w ramach programu Erasmus dla pracowników administracyjnych uniwersytetu: Staff Mobility Training. Z wykształcenia jest filologiem tureckim, a od stycznia 2008 roku pracuje na stanowisku bibliotekarza w Oddziale Opracowania Przedmiotowego Zbiorów w Bibliotece Jagiellońskiej.

UNIwersYTET WSPÓłCZEŚNIE

Dziś Uniwersytet Hacettepe należy obok takich uczelni, jak Ankara Üniversitesi, Gazi Üniversitesi oraz Bilkent Üniversitesi, do czołówki tureckich stołecznych, państwowych uczelni wyższych. Obecnie na wszystkich wydziałach studiuje ok. 30 tysięcy studentów. Kadra akademicka liczy ok. czterech tysięcy osób. Każdego roku studiuje na tej uczelni ok. tysiąca studentów zagranicznych. Obecnie uniwersytet liczy 13 wydziałów (Stomatologiczny, Ekonomii i Administracji, Edukacji, Inżynierii, Literatury, Medycyny, Farmacji, Nauk Ścisłych, Prawa, Komunikacji, Sztuk Pięknych, Nauk o Zdrowiu, Zamiejscowy Medyczny w Kastamonu), 13 instytutów, 35 centrów badawczych, jedno konserwatorium. Wykłady prowadzone są w języku tureckim, angielskim i niemieckim. Egzaminy i zaliczenia oceniane są w systemie punktowym ECTS. Zajęcia odbywają się w cyklu dwóch semestrów: semestr jesienny trwa od końca września do połowy stycznia, a wiosenny od połowy lutego do początku czerwca. Dodatkowo odbywają się intensywne kursy w czasie tzw. semestru letniego, trwającego od początku lipca do połowy sierpnia.

Uniwersytet posiada siedem różnej wielkości sal konferencyjnych. Na terenie kampusu Sıhhiye znajduje się dom gościnny dla wizytujących Uniwersytet, a także dla odwiedzających chorych w uczelnianych szpitalach. Kampus Beytepe ma miasteczko studenckie z akademikami o zróżnicowanym standardzie. Uniwersytet prowadzi szpital dziecięcy (İhsan Doğramacı Çocuk Hastanesi), szpital onkologiczny i przychodnię stomatologiczną. Posiada także dwie hale sportowe i kilka boisk, ścianę wspinaczkową i dom wypoczynkowy dla narciarzy w górach (50 miejsc noclegowych). Prowadzi 103 kluby zainteresowań i 18 drużyn sportowych. Co roku organizuje kilka festiwali studenckich. Symbolem Uniwersytetu jest sylwetka jelenia przypominająca kształtem literę „H” (Hacettepe). Jeleń jest także kojarzony z motywami zdobniczymi sztuki Hetytów, mieszkających przed wiekami na terenach obecnej Ankary.

BIBLIOTEKI

PODZIAŁ I ROZŁOKOWANIE

Biblioteki Uniwersytetu Hacettepe uważane są za jeden z najnowocześniejszych kompleksów tego typu we współczesnej Turcji. Zbiór, liczący ok. 326 tysięcy książek, czasopism, filmów, podzielony jest na trzy główne działy, które dodatkowo rozlokowane są w trzech różnych punktach miasta (w dzielnicach: Beytepe, Sıhhiye i Beşevler).

Najważniejsza z nich to biblioteka znajdująca się na kampusie Beytepe. Utworzona została wraz z kampusem w 1975 roku, a swą działalność w obecnej siedzibie rozpo-

częła dwa lata później, 22 sierpnia 1977 roku. Gromadzi, kataloguje i udostępnia zbiory z dziedziny nauk ścisłych, przyrodniczych, filologicznych, socjologicznych, sztuk pięknych oraz wychowania fizycznego.

Druga siedziba kompleksu bibliotek znajduje się na kampusie Sıhhiye i gromadzi się w niej oraz udostępnia zbiory dotyczące nauk medycznych i ochrony zdrowia. Historycznie jest to najstarsza część uniwersyteckich bibliotek Hacettepe, a jej początki datowane są na rok 1958, kiedy to powstał uniwersytecki szpital dziecięcy, początkowo jako integralna część Uniwersytetu Ankarckiego. W ostatnich latach duża część zbiorów jest zapisywana elektronicznie, aby mogła być równocześnie udostępniana w tradycyjny i nowoczesny sposób. Biblioteka posiada bogate zbiory najnowszych pozycji wydawniczych z wielu dziedzin nauki.

Trzecią biblioteką jest utworzona w roku 1936, a włączona w obręb Uniwersytetu Hacettepe biblioteka Państwowego Konserwatorium Ankarckiego (Ankara Devlet Konservatuarı). Biblioteka ta znajduje się w dzielnicy Beşevler, lecz w najbliższym czasie planowane jest całkowite przeniesienie jej zbiorów do głównej siedziby biblioteki Hacettepe na kampusie Beytepe. Zbiory biblioteki konserwatorium tworzą oryginały kompozycji muzycznych tureckich muzyków, nośniki dźwięku w postaci płyt winylowych, kaset taśmowych, płyt CD i DVD, a także drukowane, tradycyjne wydawnictwa muzyczne, muzykologiczne oraz prace z zakresu historii muzyki. Planuje się systematyczne powiększanie zbiorów o dzieła zagranicznych twórców muzyki. W 2008 roku rozpoczęto elektroniczne katalogowanie zbiorów tej biblioteki. Każda z bibliotek Hacettepe we własnym zakresie prowadzi gromadzenie czasopism naukowych z wielu dziedzin.

ORGANIZACJA PRACY

Zbiory biblioteki są udostępnione wszystkim pracownikom naukowym i administracyjnym oraz studentom Uniwersytetu Hacettepe.

Jako jedyne w Turcji, biblioteki Hacettepe są otwarte dla czytelników 24 godziny na dobę, z wyjątkiem piątków i niedziel, gdy ich zbiory są dostępne w godzinach 8–17. Także w miesiącach letnich (czerwiec–wrzesień) biblioteka działa w tradycyjnym, ośmiodzinnym wymiarze (przerwa od godziny 12.00 do godziny 13.00).

Biblioteki Uniwersytetu nie są czynne w czasie świąt religijnych i państwowych. W bibliotekach pracuje 30 osób, w tym 13 osób w centralnej bibliotece na kampusie Beytepe, a wśród nich tzw. grupa nocna, licząca pięć osób, obsługująca magazyny, czytelnię i wypożyczalnię w czasie godzin nocnych. Zbiory biblioteki mogą być wypożyczane pracownikom i studentom Uniwersytetu do czytelni oraz do korzystania w domu. Poza bibliotekę nie wypożycza się słowników, leksykonów, encyklopedii oraz albumów. Książki w całości lub częściowo można kserować (punkt ksero dostępny na terenie biblioteki), a także można robić zdjęcia własnym aparatem cyfrowym.

Łącznie biblioteki mają 2300 miejsc do pracy w czytelnich, a także 50 miejsc w oddzielnych pokojach pracy, dostępnych dla każdego czytelnika. W pokojach pracy indywidualnej oraz miejscach przy stolikach jest możliwe bezprzewodowe połączenie z Internetem. Jest także wydzielona pracownia internetowa.

Do zapisu do biblioteki należy stawić się osobiście w siedzibie biblioteki, podać dane osobowe, numer legitymacji studenckiej lub pracowniczej oraz numer dowodu osobistego, a także podpisać dokument poświadczający znajomość regulaminu biblioteki i zobowiązań czytelniczych. W chwili obecnej biblioteka posiadała ok. 12 tysięcy wpisanych, aktywnych w roku akademickim 2008/2009 czytelników różnych typów. Student ma prawo wypożyczyć sześć książek na okres 25 dni, a pracownicy uniwersytetu 10 książek na 30 dni. Możliwa jest dwukrotna prolongata. Zamówiona książka czeka na czytelnika dwa dni. Przetrzymanie książki wiąże się z opłatą 50 kuruszy (ok. 1,20 zł) za każdy dzień przetrzymania egzemplarza. Pod koniec roku akademickiego każdy czytelnik powinien być rozliczony z biblioteką: student w celu uzyskania promocji lub dyplomu, a pracownik uniwersytetu w celu możliwości przedłużenia umowy o pracę. Zgubienie lub całkowite zniszczenie książki należy zrekompensować poprzez zakup identycznego egzemplarza lub egzemplarza o podobnej tematyce. Studenci programu Erasmus, podobnie jak inni studenci, mają prawo do wypożyczenia sześciu książek na okres 25 dni.

WEWNĘTRZNA PRACA BIBLIOTEK

Biblioteki Hacettepe korzystają z programu Millenium do katalogowania opisu i udostępniania zbiorów. Katalog zbiorów jest dostępny na stronie internetowej biblioteki, na którą najłatwiej dostać się przez stronę Uniwersytetu Hacettepe, <http://www.hun.edu.tr/>, pod zakładką „Hacettepe Üniversitesii Kütüphaneleri”. Niestety, strona biblioteki posiada wersję tylko w języku tureckim, co może utrudniać wyszukiwanie potrzebnych dzieł, zwłaszcza studentom zagranicznym.

Katalog można przeglądać przez Internet, lecz zamawianie egzemplarzy odbywa się tradycyjnie na kartkowych formularzach, wypełnianych czytelnym, drukowanym pismem, z podaniem własnego imienia i nazwiska czytelnika, autora i tytułu dzieła oraz sygnatury cyfrowo-literowej. Podczas przeglądania katalogu czytelnik powinien zwrócić uwagę na miejsce przechowywania egzemplarza (możliwe trzy miejsca) oraz obecny status książki (wypożyczona, zarezerwowana, w opracowaniu, dostępna), aby udać się do właściwego miejsca przechowywania danego egzemplarza.

Książki są kupowane ze specjalnie wydzielonych na ten cel pieniędzy w budżecie Uniwersytetu. Zapotrzebowanie na konkretne tytuły składają wykładowcy, choć przyjmowane są też sugestie ze strony studentów. Zakupu egzemplarzy dokonują pracownicy biblioteki bezpośrednio w wydawnictwach lub w internetowych sklepach, lub na giełdach wydawnictw typu np. Amazon.com. Zdarzają się wymiany danych egzemplarzy

z innymi uniwersytetami tureckimi, rzadko zagranicznymi. W miarę możliwości dąży się do zakupu maksymalnie pięciu egzemplarzy danego tytułu. Średni wpływ książek w roku akademickim waha się w granicach pięciu tysięcy egzemplarzy. Bibliotekarze starają się wykorzystać cały budżet przeznaczony na dany rok. Większość zbioru tworzą dzieła w języku tureckim, zbiór medyczny jest tworzony w równej mierze przez dzieła w języku tureckim i angielskim.

Systematycznie do katalogu włączane są także prace magisterskie i doktorskie powstające na wszystkich wydziałach Uniwersytetu Hacettepe. Te jednak mogą być udostępniane czytelnikom dzięki specjalnej zgodzie autora pracy oraz władz biblioteki. Zdarzają się także zakupy wydawnictw w języku niemieckim i francuskim, inne języki są słabiej reprezentowane, z wyjątkiem wydań dotyczących nauki języków obcych.

Bibliotekarze katalogują książki w formacie MARC według zasad Library of Congress. Do skatalogowania egzemplarza są wykorzystywane w większości niezmiennione pola formatu; pomija się pole 300, opisujące rozmiary egzemplarza. Informacja ta nie jest potrzebna ze względu na włączanie książek do istniejącego katalogu w kolejności alfabetycznej, z pominięciem tworzenia oddzielnych magazynów dla wydawnictw różnych rozmiarów. Dodatkowo stosuje się pole 599 oznaczające pochodzenie książki: zakup, wymiana, dar, kara czytelnika. Wprowadzona do katalogu książka otrzymuje zewnętrzną naklejkę z cyframi i początkowymi literami tytułu oraz wewnątrz wklejony barkod do czytywania. Również zostaje kilkakrotnie opieczętowana wewnątrz.

W celu ułatwienia czytelnikom wyszukiwania książek z danej dziedziny stosuje się hasła przedmiotowe wzorowane na hasłach z Library of Congress. Każda książka otrzymuje jednocześnie hasła w języku angielskim przetłumaczone na język turecki. Niestety, biblioteki tureckie nie mają wspólnego standardu jednakowo przetłumaczonych haseł przedmiotowych z języka angielskiego na turecki; każda biblioteka robi to niejako na własny rachunek i dla własnego użytku. Zdecydowanie wydłuża to i komplikuje pracę bibliotekarzy, którzy w procesie katalogowania i opisywania książek hasłami przedmiotowymi często muszą stawać się ekspertami w wielu dziedzinach, mając do czynienia z dziełami muzycznymi, medycznymi i innymi. W bibliotekach Hacettepe ci sami pracownicy zajmują się katalogowaniem i nadawaniem haseł przedmiotowych, jak również tworzeniem list przyszłych zakupów bibliotecznych, a także kupnem. Grupa ta liczy sześć osób. Bibliotekarze ci systematycznie tworzą słownik haseł przedmiotowych, ale tylko na użytek Uniwersytetu Hacettepe.

Jeśli katalogowana książka ma już opis w zbiorach Library of Congress, zazwyczaj powiela się hasła angielskie i tworzy ich tureckie odpowiedniki. Jeśli książka jest wydawnictwem niemającym jeszcze podobnego opisu w systemie amerykańskim, bibliotekarze Hacettepe samodzielnie nadają hasła, wzorując się na ogólnych zasadach, przejętych z Library of Congress. Jednak zazwyczaj używa się czterech lub sześciu haseł do opisu danej książki (dwa angielskie i dwa tureckie lub odpowiednio po trzy w obu językach), np.

Author: Hafız Hüseyin Ayvansarayis

Title: *Studies in Islamic art and architecture*

CAMİLER- İSTANBUL İLİ (TÜRKİYE).

MİMARİ, İSLAM – İSTANBUL İLİ (TÜRKİYE).

İSTANBUL İLİ – YAPILAR, VB.

Mosques – Turkey – Istanbul.

Architecture, Islamic – Turkey – Istanbul.

Istanbul (Turkey) – Buildings, structures, etc.

lub

Author: Orenstein, Mitchell Alexander

Title: *Out of the red: Building capitalism and democracy in postcommunist Europe*

POLONYA – EKONOMİ POLİTİKASI – 1990-.

ÇEK CUMHURİYETİ – EKONOMİ POLİTİKASI.

ÇEKOSLOVAKYA – EKONOMİ POLİTİKASI – 1945-1992.

Poland – Economic policy – 1990-.

Czech Republic – Economic policy.

Czechoslovakia – Economic policy – 1945-1992.

Hasła w języku tureckim zawsze występują zanotowane wielkimi literami, aby nie było problemów z odczytaniem przez system liter z diakrytami niewystępującymi w alfabecie języka angielskiego.

Zwraca uwagę także fakt, iż frazy opisowe nie są rozbudowane; do wyjątków należą przypadki, gdy główne hasło ma więcej niż dwa określniki: geograficzne, chronologiczne, formy czy rzeczowe. Zazwyczaj frazy opisowe są krótkie, dwuczłonowe, np.

SANAT, MODERN – 20. yüzyıl.

Art, Modern – 20th century.

lub

SANAT, MODERN – 19. yüzyıl. – TEMALAR, MOTİFLER.

Art, Modern – 19th century – Themes, Motives.

Bibliotekarze kilkakrotnie zaznaczali, że wypracowanie wspólnego systemu nadawania haseł przedmiotowych i ich słownika znacznie ułatwiłoby i skróciło czas poświęcony na wprowadzenie do katalogu oraz na opisanie każdego dzieła.

THE LIBRARIES OF THE HACETTEPE UNIVERSITY IN ANKARA

SUMMARY

The article presents an outline of the history as well as the present-day structure and functioning of the Hacettepe University in Ankara, with particular emphasis on the complex of its libraries. The article describes the division of the university libraries, the organization of their work, the criteria of making various types of works accessible to the readers as well as the principles of cataloging the collection, with special attention being paid to the subject catalog.